

**Araştırma / Original article****Obezlere Özgü Yaşam Kalitesi Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliğinin incelenmesi\***Nazmiye ÇIRAY GÜNDÜZOĞLU,<sup>1</sup> Çiçek FADİLOĞLU,<sup>2</sup> Candeğer YILMAZ<sup>3</sup>**ÖZET**

**Amaç:** Bu çalışmanın amacı, Obezlere Özgü Yaşam Kalitesi Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarını yapmaktır. **Yöntem:** Bu çalışma metodolojik türde yapılmıştır. Obezlere Özgü Yaşam Kalitesi Ölçeği 17 maddeden oluşan, tek faktörlü altılı Likert tipi bir ölçektir. Ölçek Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Obezite Polikliniği'ne başvuran ve araştırma ölçütlerine uyan 170 kişiye uygulanmıştır. Ölçeğin Türkçe dil geçerliliği MAPİ Enstitü tarafından yapılmıştır. Bu nedenle tekrar dil geçerliliği çalışılmamıştır. Ölçeğin geçerliliği faktör analizi ve benzer ölçek geçerliliği ile, güvenilirliği ise madde-toplam puan korelasyonu, iç tutarlılık ve zamana göre değişmezlik yöntemleri ile değerlendirilmiştir. **Bulgular:** Ölçeğin tümü için elde edilen Cronbach alfa katsayısı 0.90'dır. Madde analizi sonucunda maddelerin madde-toplam korelasyon katsayısı 0.33-0.71 arasında saptanmış ve hiçbir madde ölçekten çıkarılmamıştır. Ölçeğin zamana göre değişmezliğini test etmek için yapılan test-tekrar test uygulamasının sonucunda doğrusal yönde güçlü bir ilişki saptanmıştır. Faktör analizi sonucunda ölçeğin toplam varyansın %62.57'sini açıklayan tek faktör elde edilmiştir. **Sonuç:** Obezlere Özgü Yaşam Kalitesi Ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğuna karar verilmiştir. (*Anadolu Psikiyatri Derg 2014; 15:63-68*)

**Anahtar sözcükler:** Obezite, yaşam kalitesi, geçerlilik, güvenilirlik

**The examination of validity and reliability for Obese Individuals Specific Quality of Life Scale****ABSTRACT**

**Objective:** The aim of this study was to examine validity and reliability Turkish form Obese Individuals Specific Quality of Life Scale. **Methods:** This is a methodological study. Form Quality of Life Scale Specific for Obese Persons is a test Likert type scale composed of 15 items and one factor. The scale was applied to persons (n=170) who were consulted to Ege University Faculty of Medicine, Research and Application Hospital Clinical Obesity and suitable research criteria Turkish language validity work of scale has been made by MAPİ Institute. That's why the language validity has not been worked again. Validity of the scale was evaluated with factor analysis and construct validity and reliability was evaluated with item-total score correlation, internal consistency and continuity methods. **Results:** The Cronbach alpha was 0.90. Item total correlation coefficients of scale ranged from 0.33-0.71 and none of the items of scale was deleted. Results of test score were obtained. In order to estimate scale stability between different occasions test-retest reliability was performed and it has been seen that there was a strong and linear correlations between measures. At the result of the factor analysis of the scale one factor which can account for %62.57 of the total variance of test score was obtained. **Conclusion:** Obese Individuals Specific Quality of Life Scale was decided to be a valid and reliable scale. (*Anatolian Journal of Psychiatry*

\* 5. Ulusal Obezite Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

<sup>1</sup> Öğr.Gör., <sup>2</sup> Prof.Dr., Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği ABD, İzmir

<sup>3</sup> Prof.Dr., Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları ABD, Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları BD, İzmir

**Yazışma adresi/ Address for correspondence:**

Öğr.Gör. Nazmiye ÇIRAY GÜNDÜZOĞLU, Atatürk Mah. Atatürk Cad. No.1 Ödemiş/İzmir

E-mail: nazmiyeciraygunduzoglu@gmail.com

Geliş tarihi: 13.09.2012, Kabul tarihi: 25.06.2013 doi: 10.5455/apd.39822

ry 2014; 15:63-68)

**Key words:** obesity, quality of life, validity, reliability**GİRİŞ**

Obezite vücut yağ oranının artışı olarak tanımlanmaktadır. Vücut kitle indeksinin 30 kg/m<sup>2</sup> üzerinde olması obezite anlamına gelmektedir.<sup>1</sup> Obezite genetik, metabolik, toplumsal, davranışsal ve kültürel etkenlerin etkileşimiyle meydana gelen çok etkenli karmaşık bir hastalıktır.<sup>2</sup> Obezite yaygınlığı tüm dünyada artmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre Avrupa ülkelerinde obezite yaygınlığı son 15 yılda artmıştır.<sup>2,3</sup> Birçok ülkede olduğu gibi, Türk toplumunda da obezite giderek artış göstermektedir. Türkiye'de yapılan çalışmalarda obezite yaygınlığı %22-32 arasında bildirilmiştir.<sup>4-6</sup> Geniş ölçekli epidemiyolojik çalışmalar obezitenin koroner arter hastalıkları, tip-II diyabet, hipertansiyon, kas iskelet hastalıkları, kanser gibi kronik hastalıklar açısından majör risk etkeni olduğunu göstermektedir.<sup>7</sup> Çalışmalar obezitenin bireylerin yaşam kalitesini belirgin düzeyde azalttığını göstermiştir.<sup>7-9</sup> Fiziksel kapasitede azalma, ağrı, kişilerarası ilişkilerde bozulma, benlik saygısında azalma, özgüven kaybı, depresyon, sosyal etiketlenme, iş bulma güçlüğü, okul ve iş çevrelerinde reddedilme dikkate alındığında obez bireylerin sağlıkla ilgili yaşam kalitesinin ne kadar düşük olduğu anlaşılmaktadır.<sup>7,10</sup> Son yıllarda sağlıkla ilişkili yaşam kalitesi (SYK) 'sağlığın, fiziksel, ruhsal ve toplumsal alanları; kişinin deneyimleri, inançları, beklentileri ve algılarından etkilenen farklı alanlar' olarak tanımlanmıştır.<sup>11</sup>

SYK, kronik hastalıkların etkisinin ölçülmesinde önemlidir. Yaşam kalitesi ölçekleri, genel yaşam kalitesi ölçekleri ve hastalığa özgü (jenerik ölçek) olmak üzere iki grupta toplanır. Genel amaçlı ölçekler değişik hastalık ve hasta gruplarının yaşam kalitesini ortaya koyan genel ve çok amaçlı ölçeklerdir. Hastalığa özgü ölçekler ise genel sağlık kavramının ötesinde, hastalığının özelliklerine göre tasarlanmış ve sağlık durumundaki değişimin ve tıbbi girişimin etkisinin ortaya konulmasında jenerik ölçeklere göre daha duyarlı ve daha yanıt vericidir.<sup>12</sup> Literatürde obezlerin yaşam kalitesini değerlendirmek için hastalığa özel ölçekler geliştirilmiştir.<sup>7,13,14</sup> Türk obez hastalar için geçerli ve kullanıma hazır bir ölçeğin bulunmaması nedeniyle bu çalışmanın amacı, Patrick ve arkadaşları tarafından geliştirilen Obeziteye Özgü Yaşam Kalitesi Ölçeğinin Türkçe formunun güvenilir ve

geçerli olup olmadığının araştırılmasıdır.

**YÖNTEM**

**Araştırmanın türü:** Araştırma metodolojik tipte yapılmıştır.

**Araştırmanın örneklemi**

Geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarında örneklem büyüklüğünün madde sayısının en az beş katı, hatta ideal olan on katı olması gerektiği bilgisine dayanarak 17 maddelik 'Obezilere Özgü Yaşam Kalitesi Ölçeği' için 170 kişilik örneklem büyüklüğüne ulaşılmıştır.<sup>15</sup> Bu araştırma, Ocak-Nisan 2008 tarihleri arasında, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Anabilim Dalı Obezite Polikliniği'nde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplamak için ayrılan sürede 170 kişiye ulaşılmıştır. Araştırmaya alınma ölçütleri literatür bilgisine dayanarak oluşturulmuştur. Bireylerin beden kitle indeksi (BKİ) ≥30, 18 yaşını doldurmuş, polikliniğe ilk kez başvurmuş olması ve herhangi bir psikiyatrik bozukluğunun olmamasıdır.

**Veri toplama araçları**

Verileri toplamak amacı ile Hasta Bilgi ve Demografik Veriler Formu, Obezilere Özgü Yaşam Kalitesi Ölçeği, SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği kullanılmıştır.

**Hasta Bilgi ve Demografik Veri Formu:** Bireylerin özelliklerine ilişkin bilgi elde etmek amacı ile araştırmacı tarafından düzenlenen bireysel bilgi formu yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, meslek, gelir durumu, sosyal güvence gibi sosyodemografik değişkenlere yönelik yedi soru içermektedir. Çalışmaya alınan bireylerin boy ve kilo ölçümü yapılmış, obeziteyi belirlemek için Dünya Sağlık Örgütü tarafından 1988'de Garrow'ca tanımlanan tartı ve boy parametrelerinden yararlanılarak geliştirilen BKİ kullanılmıştır.

**Obezilere Özgü Yaşam Kalitesi Ölçeği (OÖYKÖ):** OÖYKÖ, Patrick ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. OÖYKÖ 17 maddeden oluşan altılı Likert tipi bir ölçektir: 0-Hiç, 1-Hemen hemen hiç, 2-Az, 3-Orta derecede, 4-Epeyce, 5-Çok fazla, 6-Aşırı derecede). Ölçek tek faktörlü olup alt alanları yoktur. OÖYKÖ'nün tüm maddeleri toplanarak tek yaşam kalitesi

puanı elde edilir. Elde edilen ham puanlar formül kullanılarak 0-100 arasında standardize edilmiş puana dönüştürülür. Ölçekten alınan toplam puan 0'a yaklaştıkça yaşam kalitesi azalmakta, 100'e yaklaştıkça yaşam kalitesi artmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.93'tür.<sup>16,17</sup>

**SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği:** Kısa Form-36 Sağlık Taraması (Short Form-36; SF-36 Health Survey) bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Ölçek 36 maddeden oluşmuştur ve sekiz boyutun ölçülmesini sağlar: Fiziksel işlev (10 madde), toplumsal işlev (2 madde), fiziksel sorunlara bağlı rol kısıtlılıkları (4 madde), duygusal sorunlara bağlı rol kısıtlılıkları (3 madde), mental sağlık (5 madde), esenlik (yaşam enerjisi, 4 madde), ağrı (2 madde) ve sağlığın genel algılanması (5 madde). Alt ölçekler sağlığı 0-100 arasında değerlendirir ve 0 kötü sağlık durumunu gösterirken, 100 iyi sağlık durumunu gösterir.<sup>18</sup>

#### Verilerin toplanması

Araştırmaya alınacak bireylere araştırma hakkında bilgi verilmiş, sözlü izin alınmıştır. Obeziteyi belirlemek için Dünya Sağlık Örgütü tarafından 1988'de Garrow'ca tanımlanan tartı ve boy parametrelerinden yararlanılarak geliştirilen BKİ kullanılmıştır. İlk muayeneleri tamamlandığında ulaşılmış, çalışmaya alınma ölçütlerine uygun olan hasta, çalışmanın amacı ve özellikleri hakkında bilgilendirilmiştir. Ölçekleri destek almadan tek başlarına tamamlama güçlüğü yaşayanlara zaman zaman görüşmeci yardımcı olmuştur.

#### Araştırmanın etik yönü

OÖYKÖ'nün uyarlanması için Patrick'ten elektronik posta ile izin alınmıştır. Etik kurul onayı ve çalışmanın yapıldığı kurumdan izin alınmıştır.

#### Verilerin değerlendirilmesi

Verilerin analizi SPSS 11.0 paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Ölçeğin faktör yapısı Temel Bileşenler Analizi ile incelenmiştir. Yapı geçerliliğinin değerlendirilmesinde 'faktör analizi' ve 'eş zamanlı/benzer ölçek geçerliliği' yöntemi uygulanmıştır. OÖYKÖ ile SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği puanları arasındaki ilişki Pearson korelasyon katsayısıyla belirlenmiştir. İç tutarlılık için Cronbach alfa katsayısı, madde analizi ve test-tekrar test güvenilirliği için Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

#### Uygulama

OÖYKÖ dil geçerliliği eşdeğerliliğinin sağlan-

**masına yönelik çalışmalar:** OÖYKÖ, özgül hastalık alanlarına özgü ölçek geliştiren uluslararası bir enstitü olan MAPI Enstitüsü tarafından geliştirilmiştir. Enstitü geliştirdiği tüm ölçeklerin farklı dillerde gerçekleştirilmek istenilen geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarında ölçeğin dil ve kapsam geçerliliğini kendisi yapmakta ve istenilen dilde dil geçerliliği yapılmış son halini ilgili araştırmacılara güvenilirlik çalışması için göndermektedir.<sup>19</sup> Enstitü yalnız ölçeğin kendilerinin yaptığı dildeki çevirisinin kullanımına izin vermektedir. Araştırmacılara elektronik posta ile özgün ölçekle beraber Türkçe formu da gönderilmiştir. Bu nedenle tekrar dil geçerliliği çalışmamıştır. Türkçe form beş kişilik uzman görüşüne sunulmuş, herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

#### BULGULAR

Araştırmaya katılan bireylerin sosyodemografik özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan bireylerin %77.1'i 41 yaş ve üzerinde, yaş ortalaması 49±1.18 olup %77.1'i kadındır. Bireylerin %65.7'si I. derece obezdir. BKİ ortalaması 33.92±4.16'dır. Bireylerin %75.3'ünün başka bir hastalığı vardır (Tablo 2).

#### OÖYKÖ'nün geçerliliğine ilişkin bulgular

**Ölçeğin faktör yapısı:** Ölçeğin yapı geçerliliği konusunda bilgi edinmek için varimax eksen döndürme yöntemiyle temel bileşenler analizi yapılmıştır. Tüm maddeler en yüksek değeri faktör 1'de almıştır.

Yapılan analiz sonucunda toplam varyansın

**Tablo 1.** Araştırmaya katılanların tanıtıcı özellikleri

| Sosyodemografik özellikler                     | Sayı | %     |
|------------------------------------------------|------|-------|
| Yaş (Ort.±SS 49.00±1.18)                       |      |       |
| 18-40                                          | 39   | 22.9  |
| 41 ve üzeri                                    | 58   | 77.1  |
| Cinsiyet                                       |      |       |
| Kadın                                          | 131  | 77.1  |
| Erkek                                          | 39   | 22.9  |
| Kronik hastalık durumu                         |      |       |
| Yok                                            | 128  | 75.3  |
| Var                                            | 42   | 24.7  |
| Beden Kitle İndeksi (BKİ) (Ort.±SS 33.92±4.16) |      |       |
| 30.0-34.9: I. derece obez                      | 116  | 65.7  |
| 35.0-39.9: II. derece obez                     | 43   | 25.4  |
| 40.0 ve üzeri: III. derece obez                | 16   | 8.9   |
| Toplam                                         | 100  | 100.0 |

Tablo 2. OÖYKÖ'nün madde-toplam puan kolerasyonu

| Ölçek maddeleri                                                                            | Faktör yükü | r    | p     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|-------|
| Kilom yüzünden hatlarımı gizleyen giysiler giymeye çalışırım                               | 0.704       | 0.68 | 0.001 |
| Kilom yüzünden, daha az enerjim olmasından dolayı kendimi sinirli (üzgün) hissediyorum     | 0.727       | 0.71 | 0.001 |
| Kilom nedeniyle yediğim zaman suçluluk duyuyorum                                           | 0.673       | 0.66 | 0.001 |
| Başkalarının kilom hakkında söylediklerinden rahatsız oluyorum                             | 0.720       | 0.71 | 0.001 |
| Kilom nedeniyle fotoğraf çektirmemeye çalışıyorum                                          | 0.659       | 0.65 | 0.001 |
| Kilom nedeniyle kişisel temizliğime çok dikkat etmek zorundayım                            | 0.558       | 0.55 | 0.001 |
| Kilom, yapmak istediklerimi yapmama engel oluyor                                           | 0.611       | 0.61 | 0.001 |
| Kilomun bedenimde yarattığı fiziksel zorlanma yüzünden endişeliyim                         | 0.527       | 0.54 | 0.001 |
| Kilo yüzünden başkalarının yediğini yiyememekten dolayı kendimi sinirli/üzgün hissediyorum | 0.577       | 0.56 | 0.001 |
| Kilom yüzünden kendimi depresyonda (moral bozukluğu içinde) hissediyorum                   | 0.584       | 0.58 | 0.001 |
| Kilom yüzünden kendimi çirkin hissediyorum                                                 | 0.591       | 0.60 | 0.001 |
| Kilom yüzünden gelecekte endişeliyim                                                       | 0.574       | 0.58 | 0.001 |
| Zayıf insanlara imreniyorum (gıpta ediyorum)                                               | 0.523       | 0.33 | 0.001 |
| Kilom yüzünden insanların bana dikkatle baktıklarını hissediyorum                          | 0.640       | 0.63 | 0.001 |
| Kilom yüzünden bedenimi kabullenebilmekte güçlük çekiyorum                                 | 0.644       | 0.64 | 0.001 |
| Verdiğim kiloları tekrar alacağımdan korkuyorum                                            | 0.633       | 0.64 | 0.001 |
| Kilo vermeye çalışırken cesaretim kırılıyor                                                | 0.700       | 0.70 | 0.001 |

%62.56'sini açıklayan faktör 1 altında toplandığı bulunmuştur. Yapılan faktör analizinde Kaiser-Meyer Olkin (KMO) katsayısı 0.89 ve Barlett testi sonucu ileri düzeyde ( $X=1212.67$ ,  $p=0.00$ ) anlamlı bulunmuştur.

**Eş zamanlı/benzer ölçek geçerliği:** SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeğinin alt gruplarının puanları ile OÖYKÖ'nün puanları arasındaki ilişki görülmektedir. OÖYKÖ'nün puanları ile SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeğinin her alt boyutundan elde edilen puanların ortalamaları arasındaki ilişki Pearson momentler çarpımı kolerasyon katsayısının hesaplanmasıyla belirlenmiştir. Ölçümler sonrası hesaplanan Pearson momentler çarpımı kolerasyonu 'fiziksel fonksiyon yükü' alt boyutu için 0.26, 'rol güçlüğü (fiziksel) yükü' alt boyutu için 0.13, 'ağrı yükü' alt boyutu için 0.36, 'genel sağlık yükü' alt boyutu için 0.34, 'enerji yükü' alt boyutu için 0.32, 'sosyal işlev yükü' alt boyutu için 0.16, rol güçlüğü (emosyonel) yükü' alt boyutu için 0.13, 'mental sağlık yükü' alt boyutu için 0.42 olarak bulunmuştur.

#### Obezlere Özgü Yaşam Kalitesi Ölçeğinin güvenilirliğine ilişkin bulgular

**Madde analizi:** Madde toplam puan analizi sonucunda ölçek maddelerinin korelasyon değerleri 0.33-0.71 arasında değiştiği ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu bulunmuştur ( $p=0.001$ ).

**İç tutarlılık:** Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.90 olarak bulunmuştur.

Anatolian Journal of Psychiatry 15:63-68

**Zamana göre değişmezlik (test-tekrar test):** Ölçeğin dört hafta ara ile iki kez uygulanmasıyla elde edilen sonuçların istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ( $r=0.97$ ,  $p=0.001$ ).

#### TARTIŞMA

Aksayan ve Gözüm'e göre uluslararası yayınlarda yeterince tanınan ve üzerinde bilgi birikimi bulunan bir ölçeği Türkçeye kazandırarak kullanmak, araştırmacının yeni bir ölçek hazırlamakla geçireceği süreyi kısaltır, alanındaki kuramsal ve uygulamalı çalışmalara ayıracığı zamanı artırır ve araştırmacıya iletişim kolaylığı ve karşılaştırılabilir bilgi sağlar.<sup>20</sup> Bu nedenle obez bireylerin yaşam kalitelerinin belirlenmesini sağlayan Obezlere Özgü Yaşam Kalitesi Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliği değerlendirilmiştir.

#### OÖYKÖ'nün geçerliğinin değerlendirilmesi

Ölçeğin faktör yapısının faktör analizi ve temel bileşenler yöntemiyle incelenmesi sonucunda öz değeri 6.73 olan tek faktör belirlenmiş ve bu yapının varyansının %62.56'sını açıkladığı görülmüştür. Bu, özgün formda bulunan %51.22'lik varyans oranının üstündedir. Faktör analizi sonucunda maddelerin ölçeğin özgün formuyla tutarlı biçimde tek faktörde toplandığı görülmüştür. Faktör analizi uygularken örneklem büyüklüğü dikkate alınması gereken önemli bir konudur. Çalışmamızda KMO katsayısı 0.89

ve Barlett testi sonucu ileri düzeyde ( $\chi^2=1212.67$ ,  $p=0.001$ ) anlamlı bulunmuştur. KMO testi sonucu bulunan değer örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olduğunu ve Barlett testi ise örneklem normal dağılım gösterdiği saptanmıştır. Yapısal geçerliliğin ortaya konmasında kullanılan diğer bir yaklaşım olan eş zamanlı/benzer ölçek geçerliliğini ortaya koymak üzere SF 36 Yaşam Kalitesi Ölçeği kullanılmıştır. Eş zamanlı/benzer ölçek geçerliliğinde benzer özelliklerin birbiriyle daha çok ilişkili olmaları beklenir. Buna göre OÖYK Ölçeği ile SF 36 Yaşam Kalitesi Ölçeğinin aynı kavramı sorgulayan alt boyutlarından mental sağlık, vitalite (enerji), genel sağlık arasında kolerasyon saptanmıştır. Araştırma sonucunda en yüksek kolerasyon mental sağlık alt boyutundan elde edilmiştir. Patrick ve arkadaşları özgün çalışmalarında SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği'nin fiziksel fonksiyon yükü ile mental sağlık alt boyutları arasında yüksek kolerasyon bulunmuştur.<sup>16,17</sup> Çalışmamızdan elde edilen sonuçlar, özgün ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir.

#### OÖYKÖ'nün güvenilirliğinin değerlendirilmesi

Güvenilirlik her ölçme aracının taşıması gereken temel özelliktir ve bir ölçme aracının hatalardan arınık olarak ölçme yapabilme yeteneğidir.<sup>21</sup> Ölçeğin güvenilirliğini saptamaya yönelik madde-toplam puan kolerasyonu, iç tutarlılık ve zamana göre değişmezlik yöntemleri ile değerlendirilmiştir. Madde analizinde madde toplam puan kolerasyonunda sınır değer olarak 0.30 olarak kabul edilmiş ve ölçekte yer alan maddeler 0.33-0.71 arasında değişim göstermiştir. Bu çalışmada madde analizi sonucunda ölçeğin bütün maddelerinin güvenilir olduğuna karar

verilmiştir. Madde-toplam puan analizi güvenilirlik olduğu kadar geçerlilik göstergesi olarak da kabul edilmekte ve ölçeğin yapı geçerliliğini yansıttığı belirtilmektedir.<sup>22</sup> Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0.90 olup yüksek güvenilirlik derecesine sahiptir. Özgün ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.93, Avrupa'da obez popülasyonda 0.94'tür.<sup>16,17</sup> Bu çalışmada bulunan alfa değeri özgün ölçeğin değerine yakın olup yüksek güvenilirlik düzeyindedir. Analizler sonucunda ölçeğin Türkçe formunun iç tutarlılığının ve homojenliğinin yeterli olduğu görülmektedir. Test-tekrar test sonucunda iki uygulama arasında istatistiksel açıdan ileri derecede anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ( $r=0.97$ ,  $p<0.001$ ). Elde edilen bulgulara göre, OÖYKÖ'nün zamana göre kararlılığı yüksek düzeydedir. Özgün ölçeği geliştiren Patrick ve arkadaşları, test-tekrar test kolerasyon katsayısını 0.93 olarak bulmuşlardır.<sup>16</sup> Bu araştırmada test-tekrar test güvenilirliği için elde edilen kolerasyon katsayısı Patrick ve arkadaşlarının çalışmasından elde edilen katsayıdan yüksek bulunmuştur. OÖYKÖ Türk toplumunda farklı zamanlarda uygulandığında ölçümler arasında uyum elde edildiği için güvenilir bir araç olduğu düşünülmektedir.

#### SONUÇ VE ÖNERİLER

Patrick ve arkadaşları tarafından geliştirilen OÖYKÖ'nün geçerlilik ve güvenilirlik düzeyi yüksek düzeyde bulunmuştur. Bu nedenle ölçeğin Türk toplumundaki obez bireylerin yaşam kalitesini değerlendirmede kullanılması ve daha sonraki çalışmalarda obez bireylerin yaşam kalitelerini etkileyebilecek diğer değişkenlerin kapsamlı olarak incelenmesi önerilmektedir.

#### KAYNAKLAR

- Özarmağan S, Bozbora A. Obezitenin Tanımı ve Temel Bilgiler. Y Orhan, A Bozbora (Eds.), Obezite, İstanbul, Medikal Yayıncılık, 2008, s.289-301.
- Kolotkin RL, Meter K, Williams GR. Quality of life and obesity. *Obesity Reviews* 2001; 2:219-229.
- Kushner R, Foster G. Obesity and quality of life. *Nutrition* 2000; 10:947-952.
- Satman İ, Yılmaz T, Şengül A, Salman S, Salman F, Uygur S, ve ark. Population based study of diabetes and risk characteristics in Turkey: Results of Turkish diabetes epidemiology study (TURDEP). *Diabetes Care* 2002; 25:1551-1556.
- Hatemi H, Turan N, Arık N, Yumuk V. Türkiye obezite ve hipertansiyon taraması sonuçları (TOHTA). *Endokrinolojide Yönelişler Dergisi* 2002; 11(Ek-1):11-16.
- turendokrin.org TURDEP II Sonuçları. [08.06.2012] [www.turendokrin.org](http://www.turendokrin.org)
- Niero M, Martin M, Finger T, Lucas R, Mear I, Wild D, et al. A new approach to multicultural item generation in the development of two obesity-specific measures: The Obesity and Weight Loss Quality of Life (OWLQOL) Questionnaire and the Weight-Related Symptom Measure (WRSM). *Clinical Therapeutics* 2002; 24:690-700.
- Fontaine KR, Barofsky I. Obesity and health-related quality of life. *Obesity Review* 2001; 2:173-182.

9. Zwaan M, Petersen I, Kaerber M, Burgmer R, Nolting B, et al. Obesity and quality of life: a controlled study of normal-weight and obese individuals. *Psychosomatics* 2009; 50:474-482.
10. Myers A, Rosen J. Obesity stigmatization and coping: Relation to mental health symptoms, body image and self esteem. *International Journal of Obesity* 1999; 23:221-230.
11. Yılmaz E, Eser E, Gürgün C, Kültürsay H. Kronik Kalp Yetersizliği Anketi'nin (KKYA) Türkçe sürümünün geçerlilik ve güvenirliği. *Anadolu Kardioloji Dergisi* 2010; 10:526-538.
12. Eser E. Sağlıkla ilgili yaşam kalitesi ölçeklerinin kültürel uyarlanması. *Sağlıkta Birlik* 2006; 21:6-8.
13. Kolotkin, RL, Crosby RD, Kosloski KD, Williams GR. Development of a Brief Measure to Assess Quality of Life in Obesity Research 2001; 9:102-111.
14. Duval K, Marceau P, Pélusse L, Lacasse Y. An overview of obesity-specific quality of life in questionnaires. *Obesity Reviews* 2006; 7:347-360.
15. Akgül A. Tıbbi Araştırmalarda İstatistiksel Analiz Teknikleri. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Matbaası, 1997, s.169-178, 492-586.
16. Patrick LD, Bushnell DM. Obesity-Specific Patient Reported Outcomes: Obesity and Weight Loss Quality of Life (OWLQOL) and Weight-Related Symptoms Measure (WRSM). User's Manual and Scoring Diskette for United States Version. Washington, Seattle University of Washington, 2004, p.1-45.
17. Patrick LD, Bushnell DM, Rothman M. Performance of two self-report measures for evaluating obesity and weight loss. *Obesity Research* 2004; 2:48-57.
18. Aydemir Ö. Konsültasyon-liyezon psikiyatrisinde yaşam kalitesi ölçümü: Kısa Form 36 (SF-36). *3P Dergisi* 1999; 7:14-23.
19. Mapi-institute.com. <http://www.mapi-institute.com/home> (Erişim Tarihi : 2012)
20. Aksayan S, Gözüm S. Kültürlerarası Ölçek Uyarlanması için Rehber I: Ölçek Uyarlama ve Aşamaları ve Dil Uyarlaması. *Hemşirelik Araştırma Dergisi* 2002; 4:9-14.
21. Karasar N. Bilimsel Araştırma Yöntemi. Yedinci basım, Ankara: Sim Matbaası, 1995, s.147-153.
22. Tavşancıl E. Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. Üçüncü baskı, Ankara: Nobel Yayınları, 2006, s.16-58, 202-208.